

การพัฒนาเครือข่ายสามเณรในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตาม แนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม*

DEVELOPING A NETWORK OF NOVICES IN ORGANIZING ACTIVITIES TO STRENGTHEN THE NETWORK AND REDUCE RISK FACTORS ACCORDING TO BUDDHISM IN SAMUTSONGKHRAM PROVINCE

พระเมธีวัชรประชาทร (ประยูร นนทियो), พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต

Phrametheewatcharaprachathorn (Prayoon Nonthiyo), Phrakrusangkharak Ekalak Achito

มูลนิธิ “บวร” จตุรัฐประชาชนาถ

“Bowon” Chaturat Prachanat Foundation

Corresponding Author E-mail : phraphiphat.tab@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาเครือข่ายสามเณรในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอนคือ 1. สำรวจเครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรม 2. การจัดกิจกรรมพัฒนาสามเณร 3. การขยายผลการจัดกิจกรรม 4. การพัฒนาต้นแบบ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 20 คน และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย แบบประเมินผลก่อนและหลังการฝึกอบรม และแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการจัดกิจกรรมบรรพชาสามเณร 30 วัน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาความ ประกอบตารางและการพรรณนาความ ประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานองค์ความรู้

ผลการวิจัยพบว่า 1. เครือข่ายในการพัฒนาสามเณร ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน “บวร” 2. จัดกิจกรรมบรรพชาสามเณร โดยมีเป้าหมายเป็นการพัฒนาตัวนักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ ตามกรอบของศาสนาจริยธรรมทางสังคม ความรับผิดชอบ สร้างการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับช่วงวัยและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัยพร้อมกับใช้ภาพลักษณ์การบวชเป็นเป็นช่องทางในการสื่อสาร นำภาพลักษณ์ของสามเณร กับนักเรียนในการสื่อสารสาธารณะเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการ “ลดปัจจัยเสี่ยง” ในองค์กรรวม 3. การขยายผลการจัดกิจกรรมไปยังชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมช่วยเหลือผู้สูงอายุ 4. วัดอินทารามได้ดำเนินนโยบายและกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเยาวชนและสนับสนุนชุมชน มีการจัดโครงการอาหารกลางวันและให้ทุนการศึกษาแก่ผู้บรรพชาเป็นสามเณร รวมถึงมีโครงการลดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีการทางจิตวิทยาที่สร้างแรงจูงใจและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ วัดยังมอบทุนสนับสนุนโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ภายใต้นโยบาย “ให้ธรรม ให้ทุน” มีการจัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรและบวชเนกขัมมจารีณในช่วงภาคฤดูร้อน รวมทั้งจัดค่ายพุทธบุตรเป็นประจำทุกปี ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชนคือการช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานของคนในชุมชน

คำสำคัญ: เครือข่ายสามเณร; กิจกรรม; เครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยง; พระพุทธศาสนา; เหล่าบุพทรี

Abstract

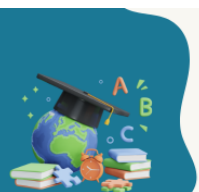
The purpose of this research article was to develop a network of novices in organizing activities to strengthen the network and reduce risk factors according to Buddhism in Samut Songkhram Province. It was an action research with 4 steps: 1. Surveyed the network participating in the activity. 2. Organized novice development activities. 3. Expanded the results of the activity. 4. Developed a prototype. The target group consisted of 20 youths in Samut Songkhram province, and interviews were conducted with 18 key informants. The tools used in the research included Research interview forms, evaluation forms before and after training, and focus group discussions. Data were collected by organizing novice ordination activities for 30 days. Data were analyzed descriptively, including tables and descriptions to describe events related to basic knowledge information.

The research found that: 1. The network for developing novices consisted of houses, temples, and "Bowon" schools. 2. Organizing ordination activities for novices aimed to develop the students who participated in the project according to the framework of religion, social ethics, and responsibility. This created learning consistent with age and used the image of being ordained as a communication channel. It brought the image of a novice with students into public communication to achieve management of "Reducing risk factors" holistically. 3. Expanding the results of organizing activities for the community emphasized community participation, such as home visiting activities and activities to help older people. 4. Wat Indaram implemented policies and activities to develop youth and support the community. They organized a lunch program and provided educational scholarships for those ordained as novice monks. They also had risk reduction programs, which were psychological methods that created motivation and led to concrete practices. Additionally, the temple funded schools to teach Dharma studies under the policy of "Giving Dharma, Giving Funds." They organized novice monk ordination and temporary ordination activities during the summer break and held Buddhist youth camps annually. The impact on the community was assisting with necessities for the people.

Keywords: Novice Network; Activity; Risk Factor Reduction Network; Buddhism; Liquor and Cigarettes

บทนำ

ในหมู่บ้านคลองกระทิงที่ตั้งอยู่ในตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับกันเป็นอย่างดีในพื้นที่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กที่มีประชากรทั้งสิ้น 325 คนและประชากรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร โดยหมู่บ้านมีความเจริญเติบโตเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นสถานที่ที่ชุมชนมีการร่วมกันกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนตามโครงการลงแขกลงคลอง ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีในการร่วมกันสร้างสังคมที่แข็งแกร่งและยั่งยืน (พระครูพิศิษฐ์ประชาณาท (นนทิโย ประยูร), 2560) ชุมชนนี้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกลุ่มอาสาพัฒนาสังคมซึ่งชาวบ้านมักมีการร่วมกันเป็นจิตอาสา นอกจากนี้ยังมีการ

จัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และกลุ่มพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นในชุมชน (พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร, 2561)

อย่างไรก็ตาม มีปัญหาเรื่องการสูญบวหรือและการตีมีเหล่าที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วย จำนวนคนที่สูญบวหรืออยู่ที่ 13 คนและมีนักสูญบวหรือใหม่ 2 คน ส่วนการตีมีเหล่ามีจำนวน 15 คน โดยมีนักตีมีเหล่าใหม่ 3 คน ปัญหาเหล่านี้กำลังเป็นที่สำคัญในชุมชน เนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน (Smith & Johnson, 2021; Brown & Green, 2022) เนื่องจากวัด พระสงฆ์ และพระพุทธรูปศาสนาที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน ซึ่งมีความเป็นที่ยอมรับในด้านสังคมและวัฒนธรรม จึงเห็นว่าการใช้พลังบวรและการบวชเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยการสร้างเครือข่ายและการเสริมสร้างความตระหนักรู้ในชุมชนเกี่ยวกับค่านิยมและศีลธรรมของพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหา (พระมหา ยุทธนา นรเชษฐ (ศิริวรรณ) และจุฑารัตน์ ทองอินจันทร์, 2561; สมคิด พุ่มทุเรียนและคณะ, 2562; วนิญา ศิริวรสกุลและวัชรินทร์ อินทพรหม, 2561) การลดปัจจัยเสี่ยงจากการสิ่งเสพติดเหล่านี้จึงต้องใช้แนวพระพุทธศาสนาเป็นฐาน โดยการส่งเสริมคุณค่าและจิตวิญญาณที่ดีในชุมชนผ่านการบวรและการบวช ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการเข้าใจและการใช้ชีวิตในแง่ดีในชุมชน นอกจากนี้ยังต้องมีการให้คำแนะนำและการสนับสนุนจากพระสงฆ์และบุคลากรทางสาธารณสุขในการพัฒนาชุมชน (พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร) และคณะพระมหานิกั ฐานุตโตโร, 2562; พระครูปริยัติสาทร, 2562; พระครูพิณิตปริยัติกิจ (สมบัติ วรรณโม) และคณะ, 2561)

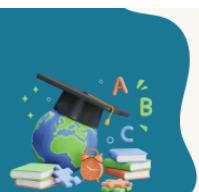
การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาเครือข่ายสามเณรในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม" จึงมุ่งเน้นที่การพัฒนาโมเดลต้นแบบในการลดปัจจัยเสี่ยงและแก้ไขปัญหาในชุมชน ด้วยการใช้แนวพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน โดยการผนึกพลังบวรจากบ้าน เข้ากับพลังบวรจากวัด โรงเรียน และชุมชน ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างอยู่รอดและยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจเครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงสำหรับสามเณรตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อขยายผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม
4. เพื่อพัฒนาต้นแบบในการเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนภายใต้กรอบ “บวร/บวช : บ้าน-วัด-โรงเรียน-ชุมชน” 4 ประสาน นำมาเป็นพลังบวร (พลังเครือข่ายขับเคลื่อน) สร้างกลไกลดความเสี่ยงจากการสิ่งเสพติดทั้งเหล่าบวหรือในชุมชนหมู่บ้านกระทิง โดยมีวัด พระสงฆ์ ชาวพุทธ พุทธศาสนาเป็นหน่วยทางสังคม รวมทั้งภาครัฐ (โรงพยาบาล/โรงเรียน/ตำรวจ/หน่วยราชการ) และชุมชนคลองกระทิงสู่การสร้างกฎ กติการ่วมกัน เพื่อขับเคลื่อน ส่งเสริมผ่านกิจกรรมโครงการบรรพชาสามเณร และสร้างการกระตุ้นเร้าให้เกิดการลดปัจจัยเสี่ยง จางหายและหมดไปในที่สุดโดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กับเครือข่าย จำนวน 12 รูป/คน ประกอบด้วยตัวแทนคณะสงฆ์ 3 รูป ตัวแทนหน่วยงานราชการ 3 คน ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น 3 คน และตัวแทนประชาชน 3 คน เพื่อถอดองค์ความรู้และกระบวนการในการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา

ระยะที่ 2 เป็นการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในการเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา โดยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกับภาคีเครือข่ายทางสังคม จำนวน 9 เครือข่าย ในการสร้างและพัฒนาแกนนำสามเณรต้นแบบเป็น “สามเณรโฆษกะ พัทธกษัตริย์” ณ วัดอินทาราม ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 30 วัน ในเดือนธันวาคม 2565 มีนักเรียนเข้าร่วมฝึกอบรมอย่างน้อย 20 คน

ระยะที่ 3 เป็นการนำผลการพัฒนาแกนนำต้นแบบ ลงไปทำงานเชิงพื้นที่ โดยแกนนำแต่ละคนจะร่วมกันรณรงค์ให้เยาวชนและประชาชนในหมู่บ้านคลองกระทิง ลด ละ เลิก เหล้าและบุหรี่ โดยตั้งเป้าหมายไว้ที่แกนนำ 1 คน สามารถรณรงค์ให้เยาวชนและประชาชนเข้าร่วมโครงการได้อย่างน้อย 10 คน ก็จะได้เยาวชนและประชาชนที่เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 200 คน

ระยะที่ 4 เป็นการพัฒนาโมเดล พลังบวรพิทักษ์คลองกระทิง : การเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม และจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 รูป/คน เพื่อยืนยันรูปแบบที่นำเสนอ

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยในเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย เยาวชนในจังหวัดสมุทรสงครามที่สมัครเข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณร จำนวน 20 คน ในส่วนของการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูป/คน ประกอบด้วยตัวแทนคณะสงฆ์ 3 รูป ตัวแทนหน่วยงานราชการ 3 คน ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น 3 คน และตัวแทนประชาชน 3 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวข้างต้น

2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง จากการร่วมพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสนทนากลุ่มเฉพาะที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผลจากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะดังกล่าวข้างต้น

โดยเครื่องมือทั้ง 2 ได้ผ่านการหาความเที่ยงตรง (CVI) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน ผลการใช้ดัชนีวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (CVI) ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ (Content Validity for Scale , S-CVI) เท่ากับ 1.00 และได้ความสอดคล้องเชิงเนื้อหารายข้อ (Item Content Validity Index , I-CVI) เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และการจดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

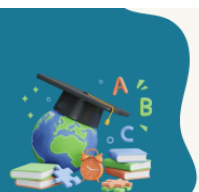
การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ที่ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้หัวข้อปัญหาและคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยพยายามรักษาสำนวนเดิมไว้

ผลการวิจัย

การจัดโครงการบรรพชาสามเณรในครั้งนี้ นับเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าหลายประการ นอกจากจะเป็นการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทยแล้ว ยังเป็นโอกาสอันดีในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ผ่านการเข้ามาใกล้ชิดกับพระธรรมวินัย การบวชเป็นสามเณรจะช่วยหล่อหลอมให้เยาวชนได้เรียนรู้วิถีชีวิตแบบเรียบง่ายสงบสุข รู้จักความอดทนอดกลั้น และเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต นอกจากนี้ การบวชยังเปรียบเสมือนการบำเพ็ญประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาอีกด้วย ที่น่าสนใจไม่แพ้กัน คือจุดประสงค์หลักของโครงการที่มุ่งถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรมทรงคุณูปการต่อแผ่นดินไทยเป็นอย่างยิ่ง การบวชในครั้งนี้จึงเปรียบเสมือนการสักการะและระลึกถึงพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณที่พระองค์ท่านได้ทรงบำเพ็ญไว้ มิเพียงเท่านั้น โครงการยังมีเป้าหมายในการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงโทษภัยจากสิ่งเสพติด อบายมุขต่างๆ โดยใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่น่าสนใจและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จได้ไม่ยากนัก โดยสรุปแล้ว โครงการบรรพชาสามเณรในครั้งนี้มิใช่เพียงแค่การบวชอุปสมบทตามประเพณีเท่านั้น หากแต่ยังครอบคลุมถึงการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่สังคมในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เยาวชน การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี การระลึกถึงพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณ ตลอดจนการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและควรค่าแก่การสนับสนุนให้ดำรงอยู่สืบไป

(1) จำนวนเครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรม

การรณรงค์ลดปัจจัยเสี่ยงจากการดื่มสุราและสูบบุหรี่ โดยใช้วิถีทางศาสนาและบทบาทของวัดเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน โดยมีการประสานความร่วมมือกับบ้าน โรงเรียน และชุมชน ในการสร้างความตระหนักและส่งเสริมให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน เลิกหรืองดเว้นการดื่มสุราและสูบบุหรี่ กิจกรรมนี้จัดขึ้นที่วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างวันที่ 1-30 ธันวาคม 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกันในการลดปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว กลยุทธ์หลักคือการใช้พลังทางสังคม ความเชื่อ และจริยธรรมทางศาสนา เพื่อสร้างพลัง "บวร" ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนกิจกรรมนี้ร่วมกัน

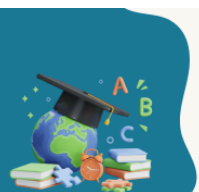

โครงการนี้เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน ตั้งแต่คณะนักวิจัย คณะสงฆ์ ชุมชน โรงเรียน และรัฐ ทุกฝ่ายต่างมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและผลักดันให้เกิดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม สะท้อนให้เห็นว่าการแก้ปัญหาเยาวชนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง บนพื้นฐานของทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทย

ภาพที่ 1 ภาพกิจกรรมรณรงค์ในพื้นที่

ภาพที่ 1 ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า แนวทางการลดปัจจัยเสี่ยงตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา นั้นมิใช่เพียงแค่การสั่งสอนให้ละเว้นจากสิ่งเสพติดและอบายมุขเท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงามควบคู่ไปกับการสร้างเสริมสุขภาพที่สมบูรณ์แบบทั้งกายและใจ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการฝึกบำเพ็ญตบะ เจริญสมาธิภาวนาด้วยการสวดมนต์และนั่งสมาธิ เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่จิตใจ พร้อมทั้งเสริมสร้างความอดทนอดกลั้น รู้จักความพอเพียงและการแบ่งปันผ่านการบิณฑบาตและการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย เมื่อจิตใจสงบมั่นคงแล้ว ย่อมไม่หวั่นไหวไปตามกระแสกิเลสและความโลภอยากได้ของชั่วครูชั่วยาม การศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งถือเป็นรากฐานสำคัญในการนำพาชีวิตให้ก้าวเดินไปในแนวทางที่ถูกต้องดีงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยึดมั่นในศีลธรรมอันเป็นหลักปฏิบัติเบื้องต้นที่จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายและเดือดร้อนตามมา จะช่วยหล่อหลอมให้บุคคลนั้นเป็นผู้มีคุณธรรมประจำใจ รู้จักหน้าที่และระมัดระวังการประพฤติปฏิบัติตนอยู่เสมอ นอกจากนี้ กิจกรรมเยี่ยมบ้านเยี่ยมชุมชน การให้การรับหรือการแบ่งปัน ย่อมเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่ปล่อยให้บุคคลใดต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวและแปลกแยก แต่หล่อหลอมให้เกิดเป็นสังคมแห่งการพึ่งพาอาศัยกัน มีเมตตากรุณาปรานีต่อกันและกัน ที่สำคัญ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นสมาชิกในชุมชน สามเณร หรือแม้กระทั่งพระสงฆ์ ได้ช่วยเสริมสร้างพลังสามัคคีให้เกิดขึ้น เมื่อทุกฝ่ายได้มาพบปะ แลกเปลี่ยน และร่วมแรงร่วมใจกันในการขจัดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชุมชนนั้นเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตที่เป็นสุขอย่างแน่นอน ด้วยเหตุนี้ การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนจึงมิใช่เพียงแค่ประเพณีการบวชอุปสมบท แต่เป็นกระบวนการหล่อหลอมคนให้มีคุณภาพทั้งทางกาย จิตใจและปัญญา และเป็นการสร้างสังคมแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อทุกคนมีจิตสำนึกดีตระหนักรู้ในการดูแลตนเองและผู้อื่น สังคมนี้อ่อมมีแต่สิ่งดีงามและห่างไกลจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ

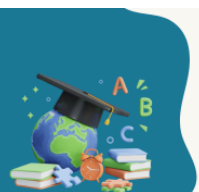
(2) ผลการจัดกิจกรรม

โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการผสมผสานองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการพัฒนาเยาวชนและการรณรงค์เพื่อสร้างสังคมที่ปลอดภัยจากปัจจัยเสี่ยงต่างๆ อย่างลงตัว หากพิจารณาในเบื้องต้น การบรรพชาสามเณรดูเหมือนจะเป็นเพียงกิจกรรมทางศาสนาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่เยาวชนเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วมันยังมีมิติที่กว้างไกลกว่านั้นมาก การฝึกปฏิบัติธรรมต่างๆ อาทิ การสวดมนต์ การบิณฑบาต นอกจากจะช่วยสร้างสมาธิและความวิริยะอุตสาหะแล้วยังเป็นการฝึกนิสัยให้รู้จักความพอเพียง รู้จักการรับและการให้ ตลอดจนการมีวินัยในการควบคุมตนเอง เมื่อเยาวชนเหล่านี้ได้รับการปลูกฝังดังกล่าว พวกเขาจะเติบโตขึ้นมาเป็นคนที่มีสติ มีสมาธิ รู้จักการแบ่งปันและไม่โลภอยากได้สิ่งของมากเกินไปจนความจำเป็น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญในการดำเนินชีวิตให้ห่างไกลจากอบายมุขต่างๆ อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การให้สามเณรได้ออกไปเยี่ยมบ้านเยี่ยมชุมชน รวมทั้งทำกิจกรรมเพื่อรณรงค์ให้ประชาชนเลิกสิ่งเสพติด ย่อมเป็นการสร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน รู้จักการแบ่งปันและไม่เห็นแก่ตัว ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่เอื้ออาทรและมีน้ำใจต่อกันอย่างแน่นนอน การได้เห็นเพื่อนวัยเดียวกันที่บวชเป็นสามเณรและทำกิจกรรมเพื่อสังคมย่อมทำให้นักเรียนคนอื่นๆ เกิดแรงบันดาลใจ และอยากเป็นส่วนหนึ่งของความดีนั้นด้วยเช่นกัน ทั้งยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้เกิดภาพจำที่ดีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และตระหนักถึงโทษพิษภัยของสิ่งเสพติดอีกด้วย สุดท้ายนี้ การที่ได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับคณะสงฆ์ ได้รับคำแนะนำด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัยจากพระภิกษุสงฆ์ ย่อมช่วยหล่อหลอมให้นักเรียนเหล่านี้เป็นผู้ที่มีศีลธรรมประจำใจ รู้จักบทบาทหน้าที่ มีวินัยและความรับผิดชอบทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำพาพวกเขาไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมในอนาคต ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วางแผนโครงการดูจะมองการณ์ไกลและวางรากฐานได้อย่างรอบคอบและครอบคลุมทุกมิติ ทั้งการพัฒนาเยาวชน การส่งเสริมพระพุทธศาสนา ตลอดจนการสร้างสังคมให้ห่างไกลจากอบายมุขและปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ด้วยวิถีทางที่นุ่มนวล สร้างสรรค์และยั่งยืน

ภาพที่ 2 การนำนักเรียนจากโรงเรียนเสด็จสุทิววิธานุสรณ์ และโรงเรียนถาวรวิทยา และนำสามเณรไปรณรงค์ส่งเสริมภายในโรงเรียน เป็นภาพจำสำหรับนักเรียน

จากภาพที่ 2 การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นช่องทางในการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชน ช่วยให้พวกเขามีศักยภาพในการดูแลและปกป้องตนเองผ่านการฝึกสติและควบคุมอารมณ์ กลุ่มเป้าหมายหลักคือเยาวชนวัยรุ่น ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่มีพัฒนาการสำคัญและอาจมีพฤติกรรมเสี่ยงเนื่องจากความอยากรู้อยากลอง การบรรพชาสามเณรถือเป็นกิจกรรมทดลองเพื่อวิจัยและพัฒนารูปแบบในการ

เสริมสร้างศักยภาพให้แก่นักเรียนและเยาวชน นอกจากการฝึกปฏิบัติธรรมแล้ว ยังมีการเยี่ยมชมชุมชนและ
 ธรรมรงค์เพื่อสร้างการรับรู้และขยายผลไปสู่สาธารณะผ่านช่องทางต่างๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ วัตถุประสงค์
 หลักคือการป้องกันปัญหาและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน โดยใช้กลไกทางศาสนาเป็นเครื่องมือ
 สำคัญ โดยสรุปเป็นแนวคิดที่ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาสานกับกิจกรรมเสริมศักยภาพเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน
 ให้แก่เยาวชน ควบคู่ไปกับการรณรงค์สร้างการรับรู้ในสังคมโดยรวม

(3) การขยายผลกิจกรรม

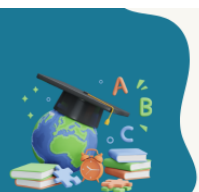
การรณรงค์ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เป็นการสร้างกิจกรรมที่นอกเหนือจากการบิณฑบาต
 เยี่ยมบ้าน ในภาคกลางวันได้มีการนำพาสมาณเฑียรเยี่ยมบ้าน เยี่ยมชุมชน ได้เห็นชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ
 กิจกรรมโครงการที่มีเป้าหมายลดปัจจัยเสี่ยงในชุมชนคลองกะทิง ด้วยมองว่านักเรียนในโรงเรียน ที่มาบวชเป็น
 สามเณรพึงได้ซึมซับวิถีทางศาสนาเชิงประจักษ์ และร่วมปฏิบัติ และส่งเสริมให้เขาเหล่านั้นมีปฏิสัมพันธ์กับ
 ชุมชนในฐานะที่เขาก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งในชุมชน ร่วมกับชุมชนทำกิจกรรมร่วมกัน นัยหนึ่งเป็นการค้ำยันซึ่งกัน
 และกัน ภายใต้กรอบของ “บ้าน” ชุมชน โดยมีพระสงฆ์ สามเณร ตัวแทนฝ่ายวัด และโรงเรียน นักเรียน
 ตัวแทนฝ่ายการศึกษา (รัฐ) ได้มีปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน

ภาพที่ 3 ภาพกิจกรรมลงพื้นที่เยี่ยมชาวบ้าน

จากภาพ 3 กิจกรรมนี้เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างชุมชน วัด และสามเณร ภายใต้แนวคิด
 “บ้าน วัด โรงเรียน” โดยสามเณรได้ออกบิณฑบาตและแจกจ่ายสิ่งของอุปโภคบริโภคให้แก่ผู้สูงอายุและผู้
 ยากไร้ในชุมชน ควบคู่ไปกับการรณรงค์ส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ด้วยภาพลักษณ์ของนักบวชใน
 พระพุทธศาสนา ในระหว่างการดำเนินกิจกรรม สามเณรได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของหลักกตัญญูกตเวทิตา
 ธรรม ในการดูแลและปฏิบัติต่อผู้ใหญ่หรือบุพการีอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้สัมผัสถึงคุณค่าของการให้
 และการรับการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องการเสียสละ การแบ่งปัน และการมีจิต
 อาสาเพื่อส่วนรวม โดยสรุปแล้ว กิจกรรมนี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนกับวัด ช่วย
 สร้างคุณธรรมจริยธรรมและจิตสาธารณะให้แก่สามเณร ตลอดจนเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถาบัน
 ทางสังคม

วิธีการหล่อหลอมจิตใจเยาวชนด้วยพลังแห่งการให้และการรับ การลดปัจจัยเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกัน
 ทางจิตใจให้แก่เยาวชนนับเป็นเรื่องท้าทายที่ต้องอาศัยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม โครงการบรรพชา
 สามเณรที่จัดขึ้นร่วมกันระหว่างคณะนักวิจัย คณะสงฆ์ ชุมชน และโรงเรียน จึงนับเป็นตัวอย่างหนึ่งของ
 กิจกรรมที่พยายามนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีมาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์

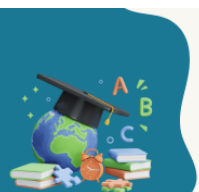
โดยการให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงได้บวชเป็นสามเณรชั่วคราว พวกเขาจะได้เรียนรู้และปฏิบัติตามพิธีกรรม บิณฑบาต ซึ่งเป็นการฝึกให้และการรับอย่างแท้จริง เมื่อนักเรียนออกบิณฑบาตและได้รับอาหารจากผู้คน พวกเขาจะได้เรียนรู้ถึงความหมายแห่งการให้ที่แท้จริงของชาวบ้าน ที่มาจากความศรัทธาและเคารพใน พระพุทธศาสนา จากนั้น อาหารที่ได้รับบิณฑบาตมาจะถูกนำไปแจกจ่ายแบ่งปันให้แก่ผู้สูงอายุและผู้ป่วยติด เติงในชุมชน ซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียนสามเณรได้เรียนรู้การรับและการให้ไปพร้อมกัน รวมถึงการแบ่งปันและ เสียสละ การมีจิตสาธารณะและจิตอาสา ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะช่วยหล่อหลอมให้พวกเขากลายเป็น เยาวชนที่มีคุณภาพและเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมในอนาคต นอกจากนี้ การร่วมกิจกรรมพิธีกรรมทางศาสนา นี้ ยังช่วยให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเอง และเกิดความตระหนักถึงคุณค่าของ การเป็นเยาวชนที่ดี ทั้งยังได้สร้างความทรงจำและภาพจำที่ดีงามร่วมกัน ช่วยให้พวกเขามีแบบอย่างที่ดีในการ ดำเนินชีวิตและลดโอกาสเสี่ยงจากพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เมื่อสิ้นสุดกิจกรรม นักเรียนสามเณรก็จะกลับมา เป็นนักเรียนตามปกติ แต่ด้วยประสบการณ์และการเปลี่ยนแปลงภายในที่เกิดขึ้น พวกเขาจะมีจิตสำนึก สาธารณะและภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น พร้อมเผยแพร่สิ่งดีๆ ที่ได้เรียนรู้ให้แก่เพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ ใน โรงเรียนต่อไป ถือเป็นวิธีการที่น่าสนใจที่พยายามผสมผสานระหว่างประเพณีและกิจกรรมทางศาสนากับการ ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อหล่อหลอมและปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่กลุ่มเยาวชนเสี่ยง ช่วยสร้าง ภูมิคุ้มกันและลดปัจจัยเสี่ยงได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 4 แจกทุนสร้างแรงจูงใจต่อการบวชที่โรงเรียนถาวรวิทยา

ภาพที่ 5 ปฏิสัมพันธ์ปลูกจิตภาพจำให้นักเรียนเยาวชน วัดเลี้ยวข้าวกลางวัน เพื่อนสีกแล้วกินข้าวร่วมกัน

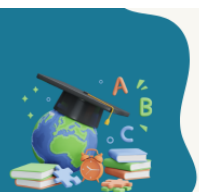

ภาพ 4-5 เมื่อมีการจัดกิจกรรมบรรพชาสามเณรสำหรับนักเรียนโรงเรียนถาวรวิทยาและโรงเรียนท่าเสด็จ ทางวัดอินทารามได้จัดสรรทุนการศึกษาในรูปแบบพิเศษเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สามเณรและนักเรียนหญิงที่มาถือศีลชุดขาว โดยมอบเงินขวัญถุงเป็นทุนซื้อเสื้อผ้า รองเท้า เครื่องนุ่งห่ม รวมถึงของใช้จำเป็นอื่นๆ การสนับสนุนทุนการศึกษาดังกล่าวนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการทำความดี การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ โดยสะท้อนให้เห็นว่าการกระทำดีสามารถได้รับผลตอบแทนเชิงรูปธรรมได้ ซึ่งจะช่วยปลูกฝังทัศนคติและแนวคิดเชิงบวกต่อการทำความดีให้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี เมื่อสิ้นสุดกิจกรรม วัดอินทารามยังได้จัดพิธีส่งสามเณรกลับคืนสู่โรงเรียน พร้อมเลี้ยงอาหารกลางวัน และสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนด้วย ทั้งหมดนี้เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน นักเรียน และชุมชน ตลอดจนเผยแพร่แนวคิดการทำความดีต่อสาธารณะได้อีกทางหนึ่ง โดยสรุป การสนับสนุนทุนการศึกษาของวัดอินทารามครั้งนี้นอกจากจะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายแล้ว ยังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนมีจิตสำนึกและกระตือรือร้นต่อการทำความดี ฝึกให้รู้จักการเสียสละและแบ่งปัน ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

จากภาพที่ 4-5 สะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมเชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัด ชุมชน และสามเณร ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์และสัมพันธ์ภาพอันดีหลายประการ ดังนี้ ประการแรก เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดกับศาสนาชุมชน โดยสามเณรได้บิณฑบาตในตอนเช้า ซึ่งเป็นโอกาสให้ชาวพุทธได้ร่วมทำบุญใส่บาตรถวายอาหาร อันเป็นการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาตามประเพณี สามเณรจึงได้เรียนรู้วิถีชีวิตและประเพณีของชาวพุทธอย่างใกล้ชิด ประการที่สอง เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัยของชุมชน โดยมีสามเณรซึ่งเป็นเยาวชนและศาสนทายาทได้พบปะแลกเปลี่ยนกับผู้ใหญ่ในชุมชน สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ประการที่สาม เป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับโรงเรียน โดยมีการมอบทุนการศึกษาให้แก่สามเณรจากโรงเรียนต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของการบรรพชา รวมถึงได้สร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการณรงค์เลิกเหล้าเลิกบุหรี่ โดยสามเณรได้ถือป้ายไปเยี่ยมบ้านเพื่อเผยแพร่สารสร้างจิตสำนึกดีๆ และยังได้พบปะผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยติดเตียงที่ต้องการความช่วยเหลือ ทำให้วัดสามารถมีบทบาทเป็นที่พึ่งของชุมชนในยามลำบากได้ กิจกรรมเหล่านี้สร้างปฏิสัมพันธ์และภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่วัด ชุมชน และสามารถกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัจจัยเสี่ยงในชุมชนได้ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยสรุป ภาพเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของวัดในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา ชุมชน และเยาวชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้ชุมชนน่าอยู่ยิ่งขึ้น

ดังนั้นในภาพรวมของกิจกรรมจึงเป็นกิจกรรมในแบบสร้างภาพจำ สร้างแบบอย่าง และการเรียนรู้การปลูกฝัง กระตุ้น ส่งเสริมจึงเกิดขึ้นภายในช่วงระยะเวลาที่เกิดขึ้น แต่จัดได้ว่าเป็นกลไกหนึ่ง หรือช่วงเวลาหนึ่งของการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่สอดคล้องกับวัย ให้เขาตระหนักเห็นความสำคัญ ผ่านการเรียนรู้ภายใต้กรอบ ของบ้าน วัด โรงเรียน ทำให้เกิดการขับเคลื่อนพลังทางบวก ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน หรือนักเรียนเยาวชนเอง เป็นภาพจำให้เกิดตัวอย่างการเอาเป็นแบบของชุมชน และภาพทุกภาพเมื่อสื่อสารสาธารณะเท่ากับเป็นการเสริมแรงให้เกิดการปฏิบัติเอาอย่างหรือทำตามให้เกิดขึ้นภายในวัด ภายในโรงเรียน ชุมชน และคนที่รับสื่อข้อมูลข่าวสารทั่วไป สู่การปรับใจ ปรับทัศนคติ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดปัจจัยเสี่ยงจากเหล้า บุหรี่ สิ่งเสพติดในนามของบายมุขตามแบบสามเณรยุวคุณธรรมที่ชุมชนคลองกระทิง วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม ได้ทำและดำเนินการได้

(4) ต้นแบบ พลังบวรพิทักษ์คลองกระทิง : การเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดสมุทรสงคราม

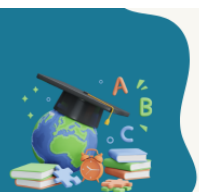

วัดอินทาราม ได้สร้างกลไก เช่น ส่งเสริมการให้โครงการอาหารกลางวัน การให้ทุนการศึกษาแก่ผู้บรรพชาเป็นสามเณรและเข้าร่วมโครงการลดปัจจัยเสี่ยง นัยหนึ่งเป็นวิถีวิทยาทางจิตวิทยาที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นเป็นกลไกหรือวิธีการที่สำคัญและนำไปสู่การขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ที่สะท้อนผลเป็นวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเด็ก นัยหนึ่งเป็นการลดปัจจัยเสี่ยงด้วยวิธีการ มอบทุนสนับสนุนโรงเรียนเพื่อการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินนโยบายในชื่อ “ให้ธรรม ให้ทุน” และจัดกิจกรรมโครงการบรรพชาสามเณรและบวชนกขัมมจารีณภาคฤดูร้อน การเข้าค่ายพุทธบุตรเป็นประจำทุกปี ผลที่เกิดขึ้นต่อชุมชน คือ การให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานของคนในชุมชน การให้ทาน เช่น โครงการแจกข้าวสารทุกเดือน โครงการเยี่ยมบ้านพระภิกษุสามเณรวัดนิมมานรดี โดยจัดสรรงบประมาณช่วยเหลือครอบครัว ใช้หลักการทำให้คนเกิดศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่หลวงพ่อกำ ทั้งยังประสานความร่วมมือไปยังชุมชน วัด โรงเรียน และหน่วยงานราชการ หรือ “บวร” ในการพัฒนาชุมชนวัดนิมมานรดี ดังนั้นวัดอินทารามจัดบรรพชาอุปสมบท น้อมเกล้าถวายเป็นพระราชกุศล และเจาะจงไปยังการบวชนกขัมมจารีเพื่อเป็นกลไกลดเสี่ยงนั้น มีความหมายเป็นการจัดการหรือรณรงค์เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนระหว่างวัด ชุมชน เยาวชน โรงเรียน ครู โดยการบรรพชาบวชนกขัมมจารีตามวิถีทางพุทธศาสนา ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นวิธีการ เป็นทางเลือกในการสร้างภูมิคุ้มกัน ปลุกกุศลเจตคติให้ค่านิยมที่ถูกต้องสอดคล้องกับช่วยวัย ห่างไกลเหล้าบุหรี่ ลดปัจจัยเสี่ยงให้สอดคล้องกับช่วงของวัย ดังมีผลเชิงประจักษ์ยืนยันเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับวิธีการบรรพชาสามเณรในสังคมไทย ที่มีเป้าหมายเป็นการพัฒนาและปลุกเจตคติ ชัดเกล้า ลดปัจจัยเสี่ยงทางสังคมดังปรากฏ

ภาพที่ 6 ภาพกิจกรรมบรรพชาอุปสมบท

จากภาพที่ 6 สะท้อนให้เห็นว่าวัดอินทารามใช้พุทธศาสนวิถีการบรรพชาเป็น "กลไก" ในการลดปัจจัยเสี่ยงสำหรับเยาวชนได้อย่างสอดคล้องกับวัยของพวกเขา โดยมีรายละเอียดดังนี้ วัดได้สร้างพื้นที่เฉพาะสำหรับนักเรียนจากโรงเรียนถาวรวิทยา ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและมีพฤติกรรมเสี่ยง และนักเรียนจากโรงเรียนวัดเสด็จสุทธิวิทยานุสรณ์ที่อยู่ในความอุปการะของวัด ให้ได้มาบรรพชาเป็นสามเณรในช่วงหนึ่ง พักอยู่ในวัด ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของสามเณร เช่น บิณฑบาต ไหว้พระสวดมนต์ ช่วยงานจิตอาสาของวัด เป็นต้น การได้บรรพชาเป็นสามเณรนี้ ถือเป็นกระบวนการหล่อหลอมปลุกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสม โดยพระวิทยากรจะอบรมสั่งสอนในโครงการค่ายคุณธรรม ให้ตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของการบรรพชา การถือศีล การมีวินัยในตนเอง การบรรพชาจะช่วยปลุกฝังให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของการไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีวินัยและความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ได้เรียนรู้หลักธรรมเรื่องการละเว้นจากการดื่มสุรา สูบบุหรี่ และการเสพสิ่งเสพติดซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ โดยสรุปแล้ว การบรรพชาสามเณรที่วัดอินทารามจัดขึ้นนี้ เป็นกลไกในการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม วินัย และความรับผิดชอบต่อ

ต่อสังคมให้แก่นักเรียน ช่วยลดปัจจัยเสี่ยงได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับวัยของพวกเขา เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันด้านจิตใจที่ดีให้แก่เยาวชนต่อไปในอนาคต

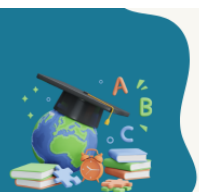
สรุปได้ว่า โครงการบรรพชา ลดปัจจัยเสี่ยง เหล้า บุหรี่ ที่วัดอินทาราม ในจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแนวทางศาสนาที่ส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงโดยปลูกฝังค่านิยมถูกต้องและส่งเสริมให้สามเณรเห็นความสำคัญของการอบรมศีลธรรม รวมทั้งการใช้กิจกรรมที่วัดและโรงเรียนร่วมกันดำเนินการ เช่น การเยี่ยมบ้าน การแจกทุนการศึกษา และการพาสามเณรออกบิณฑบาตเพื่อเยี่ยมชุมชน หวังให้เยาวชนสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ลดปัจจัยเสี่ยงจากสิ่งเสพติด และมีเจตคติที่ดีต่อวัด พระสงฆ์ และศาสนา ผ่านการสร้างภาพจำที่ดีและความเข้าใจถึงคุณและโทษของเหล้า บุหรี่

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้เน้นถึงการดำเนินโครงการบรรพชาที่วัดอินทารามเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงจากการบริโภคเหล้าและบุหรี่ในหมู่เยาวชน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนเป็นเครือข่ายที่ช่วยให้เยาวชนมีส่วนร่วมและรับรู้ถึงค่านิยมที่ถูกต้องตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กิจกรรม เช่น การพาสามเณรไปเยี่ยมบ้านและโรงเรียนไม่เพียงแต่เป็นการสร้างภาพจำและแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนเท่านั้น แต่ยังช่วยให้พวกเขาเห็นถึงความสำคัญของการบวชและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา การออกบิณฑบาตเพื่อเยี่ยมชุมชนยังแสดงให้เห็นว่าวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชน นอกจากนี้ยังช่วยให้เยาวชนสร้างเจตคติที่ดีต่อวัด พระสงฆ์ และศาสนา รวมทั้งช่วยให้สามเณรเห็นคุณและโทษของการบริโภคเหล้า บุหรี่ ทำให้มีการลดการยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดที่มีผลเสีย การวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าการนำหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาใช้ในการจัดการกับปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงทางสังคมสามารถช่วยลดปัจจัยเสี่ยงและส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีให้กับเยาวชนได้ (Chan & Wong, 2018; Lee & Cheng, 2020; Miller & Thomas, 2019).

สรุปและองค์ความรู้ใหม่

โครงการบรรพชา ลดปัจจัยเสี่ยง เหล้า บุหรี่ ที่วัดอินทาราม จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแนวทาง กลไกที่เข้าไปส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยง โดยใช้วิธีการส่งเสริมป้องกันผ่านวิถีทางศาสนา การปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องตามหลักวิถีทางศาสนา การส่งเสริมให้สามเณรผู้เข้ามาบวชได้ตระหนักและเห็นความสำคัญ รวมทั้งส่งเสริมให้สามเณรเหล่านั้นได้เป็นกลไกร่วม ด้วยการรณรงค์ส่งเสริม สร้างแรงจูงใจเชิงบวกกับเพื่อนภายในโรงเรียน ผ่านกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างบ้านกับวัดที่ได้พาสามเณรไปเยี่ยมบ้าน เยี่ยมผู้สูงอายุ อันเป็นกิจกรรมของวัด การพาสามเณรไปเยี่ยมโรงเรียนทำกิจกรรมแจกทุน การศึกษา นัยหนึ่งเพื่อเป็นการสร้างภาพจำ สร้างแบบอย่างในใจให้เกิดขึ้นผ่านการรณรงค์ภายใต้กรอบบ้าน วัด โรงเรียน การให้ความสำคัญกับการบวช การพาสามเณรออกบิณฑบาต เพื่อเป็นการเยี่ยมชุมชน และให้เห็นความสำคัญว่าวัดยังเป็นศูนย์กลางของชุมชนและเป็นหลักชัยที่พึ่งสำคัญของชุมชนในการพัฒนาให้เยาวชนได้มีภูมิคุ้มกัน สร้างภาพจำในใจ ให้เป็นแบบอย่างที่ดี ลดปัจจัยเสี่ยง การสร้างการเรียนรู้ว่า ศีลกินได้ หรือความดีกินได้ หรือความดี ทำให้เกิดรายได้ หลวงพ่อแดง นนทโย ได้จัดมอบทุนการศึกษา เพื่อสนับสนุนค่าเสื้อผ้า รองเท้า ซึ่งไม่ได้มาก แต่ได้ปลูกการเรียนรู้ในใจสำหรับเด็ก ผู้เข้าร่วมโครงการว่าการที่นักเรียนเหล่านั้น มาบวช อบรม ลดปัจจัยเสี่ยง รักษาศาสนา และสร้างภาพจำในใจต่อการบวช สร้างภาพจำต่อนักเรียนเยาวชน และจะเป็นมุมมองที่ทาบทับกลายเป็นเจตคติที่ดีต่อ

วัด พระสงฆ์ และศาสนา เห็นคุณและโทษของเหล้าบุหรี่ ตามการรณรงค์ ไม่ยุ่งเกี่ยวตั้งแต่แรก หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ยุ่งเกี่ยว ลดละเลิกปัจจัยเสี่ยงจากอบายมุข สิ่งเสพติดที่ให้โทษทุกชนิดในที่สุด ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะสงฆ์จังหวัดสมุทรสงคราม นำผลการวิจัยและแนวปฏิบัติจากการลดปัจจัยเสี่ยงนำไปกำหนดเป็นนโยบายขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงร่วมกิจกรรมโครงการหมู่บ้านศีล 5 และวัดในพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมขับเคลื่อนลงสู่การปฏิบัติในชุมชนองค์กรวม
2. หน่วยงานภาครัฐ (โรงเรียน/สถานีตำรวจ/โรงพยาบาล) ในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม นำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายขับเคลื่อนลงสู่การปฏิบัติในชุมชนองค์กรวม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

เพื่อให้การลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามเกิดความยั่งยืนต่อไป คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ดังนี้

1. วัด พระสงฆ์ โรงเรียน ครู นักเรียน ชุมชน หน่วยงานรัฐ ในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม นำกลไกรูปแบบเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติทั้งระบบ
2. หน่วยงานในพื้นที่วิจัยศาสนสถาน วัด พระสงฆ์ หน่วยงานราชการ และภาคีเครือข่าย นำผลจากแนวปฏิบัติจากการวิจัยที่ดี ไปขยายผล ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติในเชิงเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. คณะนักวิจัยผู้จะทำวิจัยต่อไป ควรศึกษาวิจัยต่อแนวทางการลดปัจจัยเสี่ยงที่มีลักษณะพฤติกรรมทางศาสนาและทางสังคม เพื่อศึกษาปัจจัยแทรกซ้อนต่อการลดปัจจัยเสี่ยงในเชิงสังคมที่มีความหลากหลาย
2. คณะนักวิจัยผู้จะทำวิจัยต่อไป ควรศึกษาวิจัยต่อกลุ่มประชากรที่หลากหลายและช่วงชั้น เช่น เยาวชน ครู นักเรียน พระสงฆ์ วัด รัฐ โรงเรียน ที่มีผลให้การทำงานเชิงเครือข่ายขับเคลื่อนชัดเจนยิ่งขึ้นในการลดปัจจัยเสี่ยงทั้งระบบในองค์กรวม

เอกสารอ้างอิง

- พระครูปริยัติสาทร. (2019). กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพระสงฆ์สู่การเป็นต้นแบบปลอดบุหรี่ จังหวัดเลย. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 10(2), 12-24.
- พระครูพิณิตปริยัติกิจ (สมบัติ ธรรมโม) และคณะ. (2018). รูปแบบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติด ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 7(3), 1-14.
- พระมหายุทธนา นรเชฎฐ (ศิริวรรณ) และจตุรรัตน์ ทองอินจันทร์. (2018). แนวคิด ตัวชี้วัด องค์ประกอบ บทเรียน และบูรณาการตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5. วารสารชุมชนวิจัย, 12(2), 204-214.
- พระอุดมสิทธิธนายก (กำพล คุณงกโร) และพระมหานิกร ฐานุตโตโร. (2019). การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการเสริมสร้างสุขภาวะและเครือข่ายทางสังคม เพื่อลดเหล้าบุหรี่เชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนนทบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 8(4), 1-16.
- วณิฎา ศิริวรรณสกุล และวัชรินทร์ อินทพรหม. (2018). รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี, 12(29), 203-209.
- สมคิด พุ่มทุเรียน และคณะ. (2019). วิเคราะห์กิจกรรมเชิงพุทธตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กับการหนุนเนื่องคุณค่านิยม 12 ประการ. วารสารบัณฑิตปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 7(1), 225-238.
- Brown, L. M., & Green, T. W. (2022). Monastic education and community health initiatives: A qualitative study. *International Journal of Health Services*, 52(1), 99-114.
- Chan, C. L., & Wong, M. T. (2018). A study on the effectiveness of Buddhist teachings in reducing drug abuse. *Asian Journal of Counselling*, 25(1), 34-47.
- Lee, J. K., & Cheng, H. W. (2020). Role of Buddhist practices in curbing substance abuse among youth. *Journal of Asian Studies*, 79(3), 713-735.
- Miller, D. S., & Thomas, G. A. (2019). Monks and substance abuse prevention: Insights from Southeast Asia. *Substance Use & Misuse*, 54(2), 248-256.
- Smith, J. D., & Johnson, K. P. (2021). Buddhist principles in substance abuse prevention: A case study from Thailand. *Journal of Religious and Health*, 60(4), 2917-2931.

